

Utrikesdepartementet

Enheten för främjande och hållbart företagande

Riktlinjer för Sveriges nationella kontaktpunkt för ansvarsfullt företagande

Bakgrund

Sverige är anslutet till OECD:s deklARATION om internationella investeringar och multinationella företag. Deklarationen innebär bl.a. att de anslutna regeringarna gemensamt rekommenderar multinationella företag som är verksamma inom OECD:s medlemsländer att följa till deklARATIONEN fogade riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande. Riktlinjerna är rekommendationer om hur affärsverksamhet ska bedrivas ansvarsfullt oavsett var företagen verkar.

De anslutna ländernas regeringar har förbundit sig att främja riktlinjerna genom att inrätta en nationell kontaktpunkt för ansvarsfullt företagande (NKP). Den nationella kontaktpunkten ska informera om och främja tillämpningen av riktlinjerna samt vara ett forum för dialog i frågor som rör riktlinjernas implementering. Den nationella kontaktpunkten ska också bidra till att lösa problem som uppkommer i samband med tillämpningen av riktlinjerna i enskilda fall. Det sistnämnda innebär bl.a. att enskilda kan anmäla företag som man anser inte lever upp till riktlinjerna.

I riktlinjerna framgår även att den nationella kontaktpunkten ska organiseras så att den fungerar som en effektiv plattform för behandling av de frågor som riktlinjerna omfattar och så att den kan utföra sina uppgifter opartiskt. En lämplig ansvarsnivå i förhållande till den anslutna regeringen ska samtidigt upprätthållas.

En arbetsgrupp inom Utrikesdepartementets enhet för främjande och hållbart företagande (UD-FH) har sedan en tid tillbaka, tillsammans med

externa medlemmar från näringslivsorganisationer och fackliga organisationer, utfört arbetet som Sveriges nationella kontaktpunkt.

Riktlinjerna i denna promemoria syftar till att vägleda arbetet för den svenska NKP:n.

Syfte

Den nationella kontaktpunkten är en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med även externa medlemmar.

Arbetsgruppen agerar som Sveriges nationella kontaktpunkt för OECD:s riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande. Den utför de uppgifter som framgår av OECD:s riktlinjer, vilket omfattar att främja riktlinjerna, delta i hanteringen av enskilda fall och vid behov kunna svara på frågor om riktlinjerna.

Huvudansvaret

UD-FH svarar för NKP:n enligt 23 § Regeringskansliets föreskrifter (UF 2022:4) med arbetsordning för Utrikesdepartementet. NKP:ns arbete leds av en ordförande och en sekreterare som tjänstgör vid UD-FH och som utses av enhetschefen för UD-FH.

Deltagare

Den nationella kontaktpunkten ska bestå av minst sex och högst elva medlemmar.

Ordföranden och sekreteraren ska vara anställda av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) och de ska utföra sina uppdrag inom ramen för sina ordinarie anställningar. Om någon av dem har förhinder kan den andre agera ersättare.

Övriga medlemmar ska inte vara anställda i Regeringskansliet. Nedanstående organisationer ska ha möjlighet att rekommendera en medlem var. Detta görs genom ett skriftligt meddelande till ordföranden. Ordföranden får, efter särskild delegering från enhetschefen för UD-FH, godkänna förslagen genom en skriftlig bekräftelse till organisationen.

Dessa övriga medlemmar hänvisas framöver till som ”Externa medlemmar”.

- Företagarna
- IF Metall
- LO
- Saco
- Svensk Handel
- Svenskt Näringsliv
- Sveriges Ingenjörer
- TCO
- Unionen

Ingen särskild ersättning utgår för uppdraget som medlem i NKP.

I undantagsfall, t.ex. i frågor rörande intressekonflikter eller vid långvarig sjukdom, kan en medlem föreslå att ordföranden utser en ersättare. Den ordinarie medlemmen ansvarar för att en ersättare är insatt i relevanta frågor.

NKP kan vid behov även bjuda in experter.

De externa medlemmarnas roll

De externa medlemmarna i NKP:n agerar i personlig kapacitet, men kan dock även bidra med erfarenheter och information utifrån sina ordinarie uppdrag och anställningar. De externa medlemmarna ska inom ramen för NKP:ns verksamhet (se avsnittet ”Syfte” ovan) iaktta saklighet och opartiskhet.

Arbetsätt

Möten

NKP:n ska ha regelbundna möten. Dessa hålls vanligtvis minst en gång varannan månad, med undantag för semesterperioder. Ordföranden eller sekreteraren kallar till möten och föreslår mötesagenda. Externa medlemmar

kan föreslå ändringar av agendan. Sekreteraren sänder ut underlag inför mötena (normalt en vecka i förväg) och tar anteckningar vid mötena.

Beslut

Beslut fattas av enhetschefen för UD-FH på förslag av medlemmarna i NKP:n. Enhetschefen kan delegera sin beslutanderätt till ordföranden för NKP.

Förslag till beslut tas som huvudregel fram vid NKP:ns regelbundna möten genom att samtliga närvarande är överens. NKP:n kan lämna förslag när minst hälften av medlemmarna är närvarande vid mötet.

Om konsensus inte uppnåtts i ett enskilt fall inom den tid som stipuleras i OECD:s riktlinjer kan ordföranden avgöra frågan. Ordföranden kan även avgöra i andra frågor där konsensus inte uppnåtts efter att samma fråga har behandlats vid två möten i rad.

Förslag till beslut kan även tas fram i skriftlig procedur under förutsättning att minst hälften av medlemmarna deltar.

Det finns möjlighet för medlemmar att skriftligen reservera sig mot förslag till beslut.

Samverkan

NKP ska regelbundet samverka med, och kan konsultera, företrädare för civilsamhället och den akademiska världen.

NKP kan även konsultera andra delar av Regeringskansliet samt andra fackliga företrädare och företrädare för näringslivet.

NKP kan konsultera extern expertis och/eller medlare under förutsättning att finansiella medel finns.

Dokumentering och arkivering

Ordföranden och sekreteraren ansvarar för dokumentering och arkivering.

Enskilda fall

NKP ska ta emot och hantera ansökningar från enskilda som rör problem som uppkommer i samband med tillämpningen av riktlinjerna i enskilda fall. Detta ska göras i enlighet med riktlinjernas procedurer.

Enhetschefen för UD-FH har med stöd av 73 § arbetsordningen rätt att besluta om vägledande principer för NKP:s arbete med enskilda fall. Vid framtagandet och ändringar av sådana ska samråd ske med UD-RS.

Innan publiceringen av ett uttalande om en första bedömning eller slutligt uttalande i ett enskilt fall ska ordföranden och sekreteraren samråda med UD-RS om utformningen av uttalandet i kvalitetssäkrande syfte.

Öppenhet och konfidentialitet

Som arbetsgrupp inom Regeringskansliet är NKP:n skyldig att följa offentlighetsprincipen enligt svensk lag. Det innebär bl.a. att svensk lag om handlingsoffentlighet och sekretess i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller för handlingar och uppgifter som förvaras hos Regeringskansliet och som rör NKP.

Sverige har förbundit sig gentemot OECD att följa riktlinjerna, inklusive de delar som rör öppenhet och konfidentialitet. Av riktlinjerna framgår bl.a. att öppenhet är en allmän princip för NKP:s verksamhet. I vissa fall kan det finnas skäl att inte röja en uppgift, t.ex. om det rör sig om affärs- eller driftförhållanden eller om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden. En part i ett ärende bör dock i princip få del av allt som den andra parten åberopar. Av riktlinjerna framgår vidare att nationell lag om offentlighet och sekretess är överordnad riktlinjerna.

Intressekonflikter

Medlemmar i NKP:n ska självmant anmäla eventuella intressekonflikter eller omständigheter som kan antas påverka förtroendet för deras opartiskhet vid handläggningen av enskilda klagomål. Externa medlemmar anmäler till ordföranden och sekreteraren. Ordföranden och sekreteraren anmäler till enhetschefen för UD-FH.

I de fall en medlem i NKP riskerar att hamna i en intressekonflikt ska medlemmen överväga om det är bäst att avstå från att delta i hanteringen av ärendet.

Rapportering och uppföljning

Ordföranden och sekreteraren rapporterar årligen skriftligt till UD:s politiska ledning. Därutöver rapporteras vid behov till UD:s politiska ledning.

Ordföranden och sekreteraren rapporterar löpande frågor av större vikt till UD-FH:s ledning och vid behov även till utrikesrådet för handelsfrågor.